

JUUNI 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 juuni

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind juuni 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 91,64 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 91,64 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 91,64 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 36,09 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind juunis Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 36,71 €/MWh.

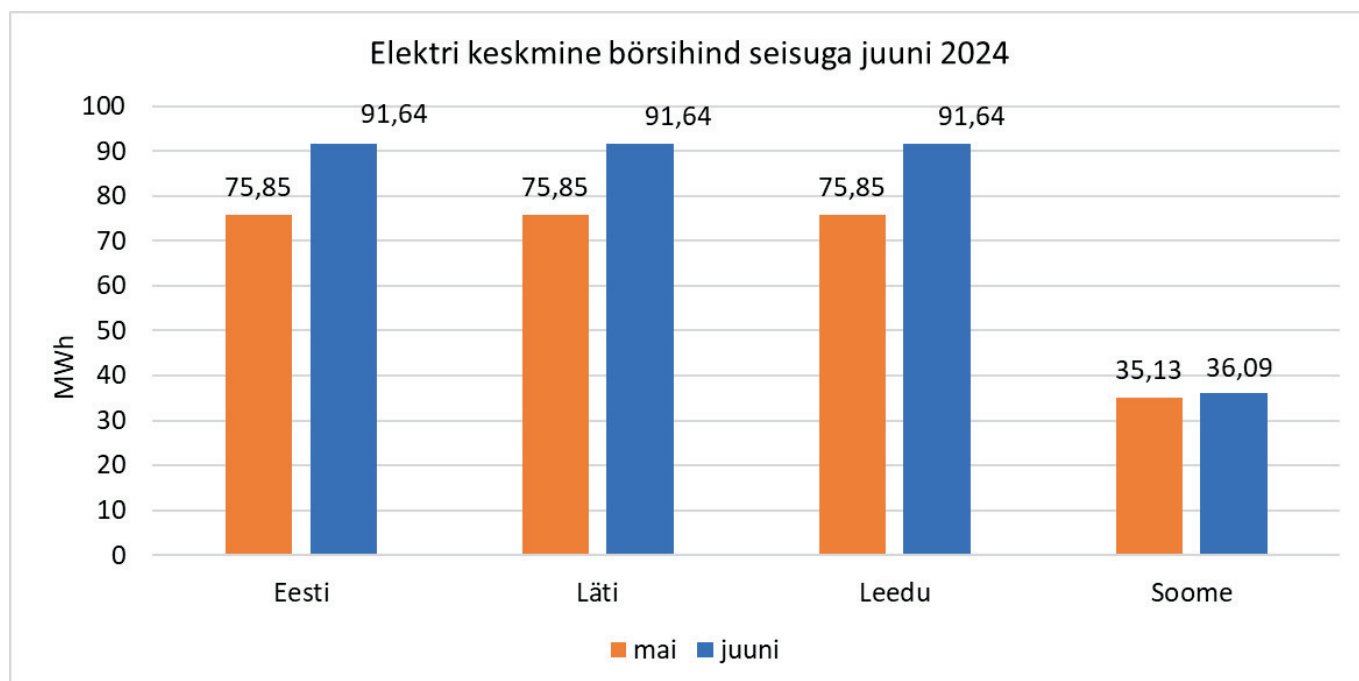
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika mais ja juunis 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Mai kuine keskmine hind	75,85	75,85	75,85	35,13
Juuni kuine keskmine hind	91,64	91,64	91,64	36,09
Mai ja juuni hinnamuutus	21%	21%	21%	3%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta juuni keskmine börsihind Eestis, Lätis ja Leedus oli 91,64 €/MWh ligikaudu 21% kõrgem võrreldes mai keskmise börsihinnaga ja keskmine juuni börsihind oli Soomes 36,09 €/MWh ehk 3% kõrgem võrreldes mai keskmise hinnaga 35,13 €/MWh. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid juuni vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektriyaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda juunis Eesti ja Soome ning Eesti ja Läti vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika mais ja juunis 2024 (€/MWh)³

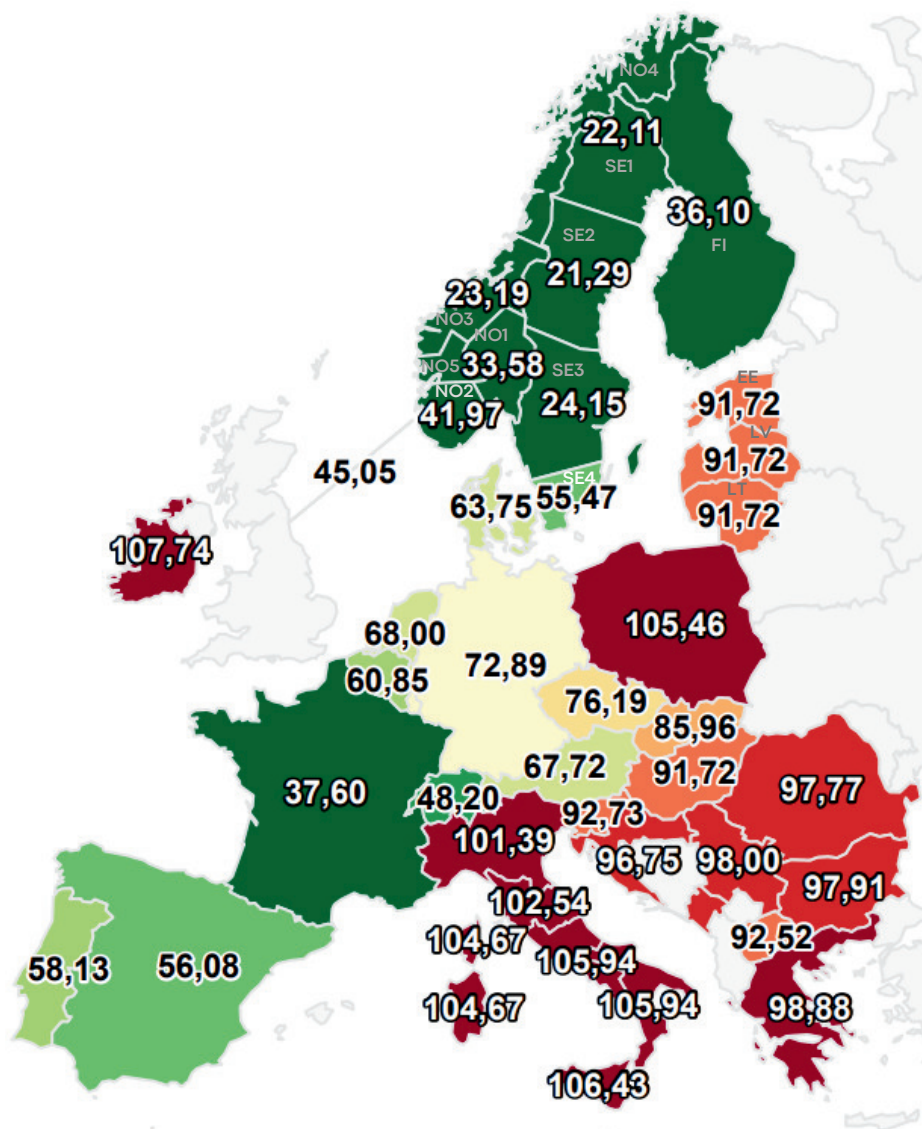
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Mai max tunnihind	500,05	500,05	500,05	397,98
Juuni max tunnihind	372,81	372,81	372,81	299,62
Mai ja juuni hinnamuutus	-25%	-25%	-25%	-25%
Mai min tunnihind	-7,41	-7,41	-7,41	-15,07
Juuni min tunnihind	-6,55	-6,55	-6,55	-8,25
Mai ja juuni hinnamuutus	-12%	-12%	-12%	-45%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu Eestis, Lätis ja Leedus 14.06.2024 ning Soomes 13.06.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 500,05 €/MWh, Lätis ja Leedus vastavalt 372,81 €/MWh ning Soomes 299,62 €/MWh. Eesti, Läti ja Leedu minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 09.06.2024, vastavalt -6,55 €/MWh ning Soomes vastavalt 20.06.2024 ning -8,25 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad juunis Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et juuni keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra esimese (NO1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra teise (NO2), Rootsi neljanda (SE4) ja Soome (FI) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu^[1]. Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal IV kvartalis ning ka 2025. aasta I ja II kvartalis annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 22.07.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 22.07.2024 seisuga	86,6
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	86,25
I kvartal 2025	93,75
II kvartal 2025	75,35
Viimane hind (baas, €/MWh) 22.07.2024 seisuga	70,75
Periood (kuu)	august 2024

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2024. aasta IV kvartalis 9%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Võrreldes 2025. aasta I ja II kvartalit, siis prognoositakse baaskoormuse futuuride hinnalanguseks 20%. Augustis 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 70,75 €/MWh.

5 Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

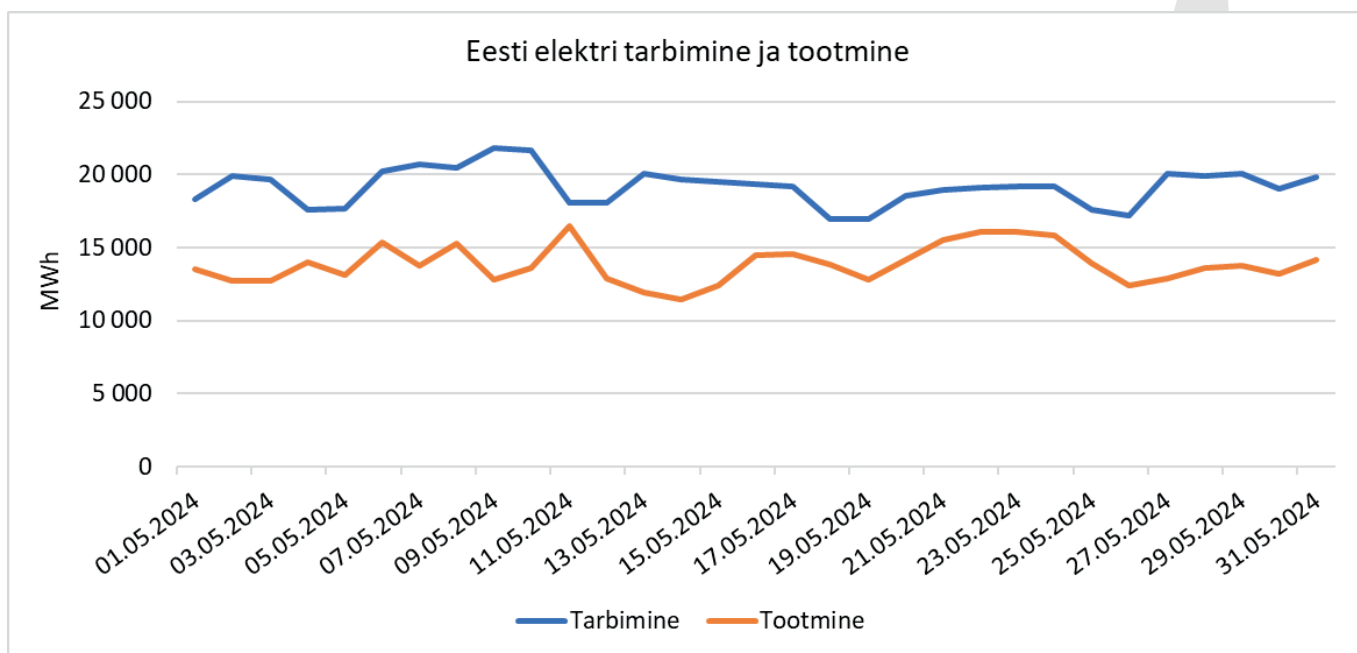
6 <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

7 Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

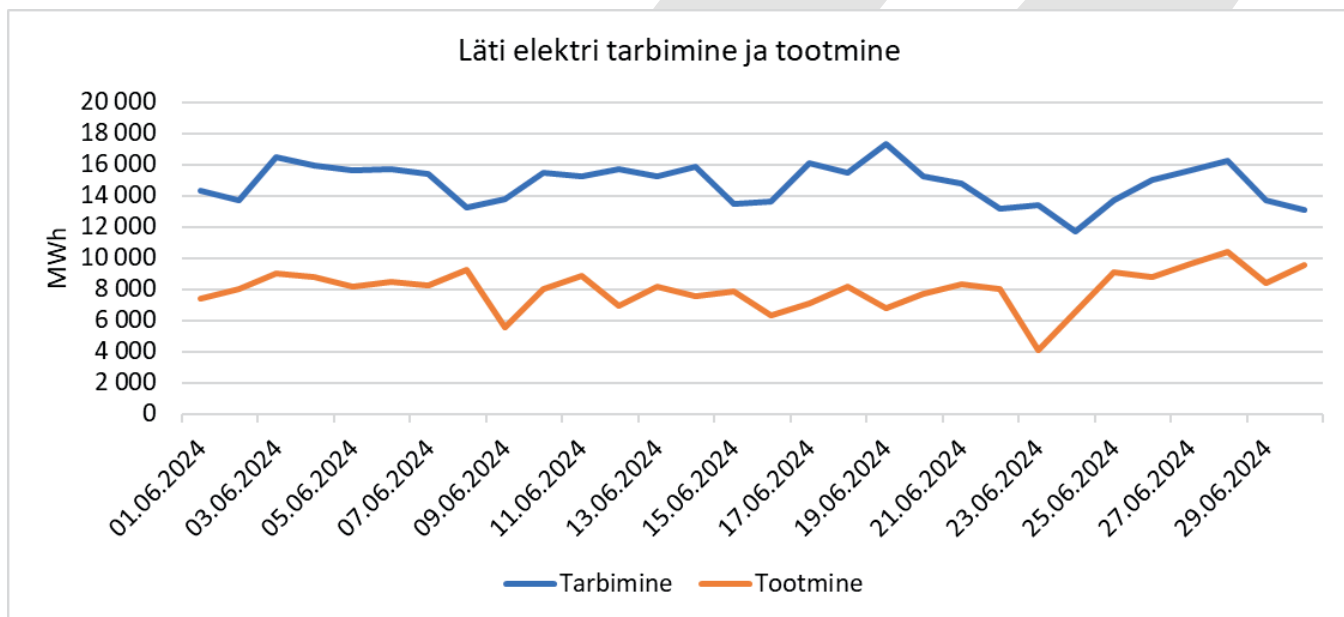
Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Lätis on märgata kuu alguse ja lõpupoole tootmise märkimisväärset vähenemist. Kuu algul vähenes tootmine rohke taastuvenergiatoodangu tõttu ning kuu lõpul olid pühad, mille tõttu ettevõtted täiskoormusega ei töötanud. Leedus on märgata juuni kuu lõpul tootmise märkimisväärset tõusu. Peamiseks põhjuseks olid ülekandevõimsuse piirangud Poola ja Lätiga. Kindlasti avaldasid mõju ka soojemad ilmad ja puhkuste perioodid.

Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.06.-30.06.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

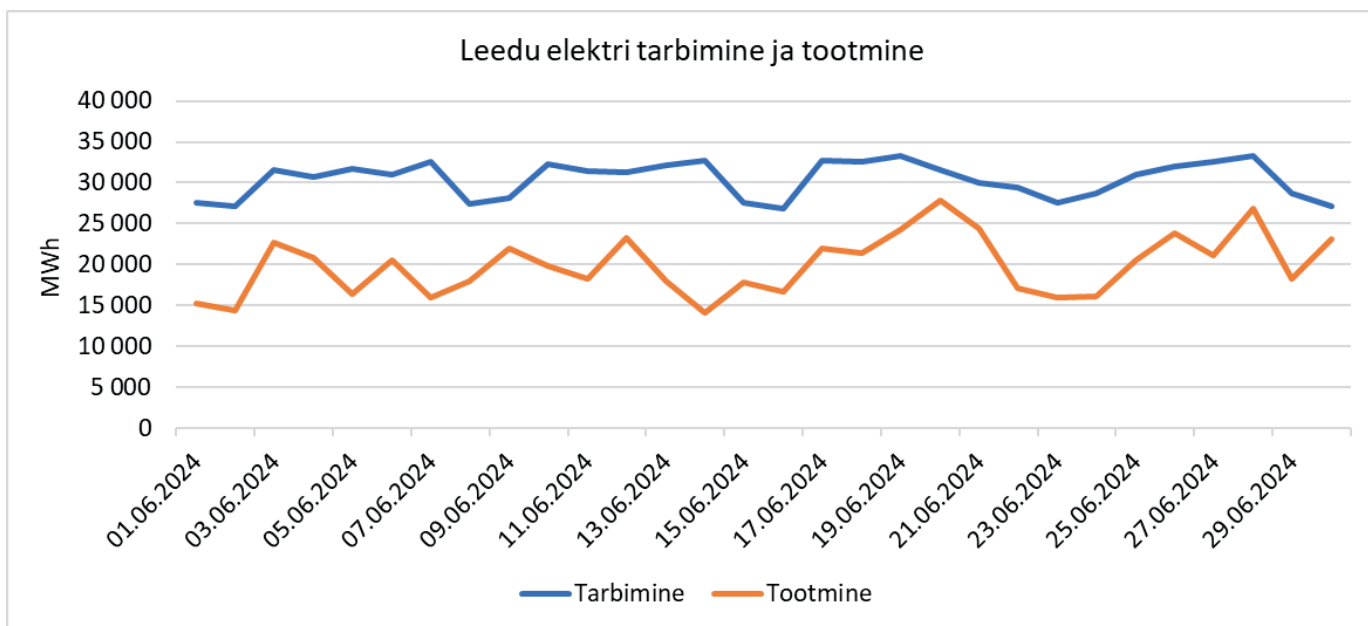
Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.06.-30.06.2024⁸

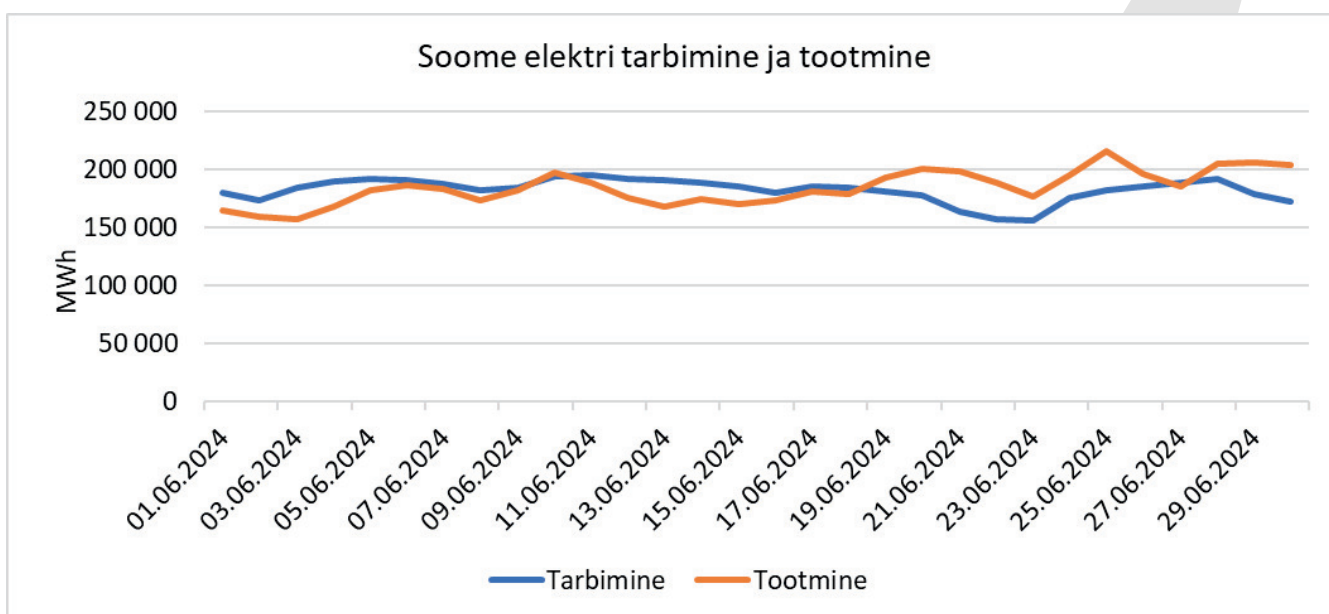
Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.06.-30.06.2024⁹

8 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

9 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.06.-30.06.2024¹⁰

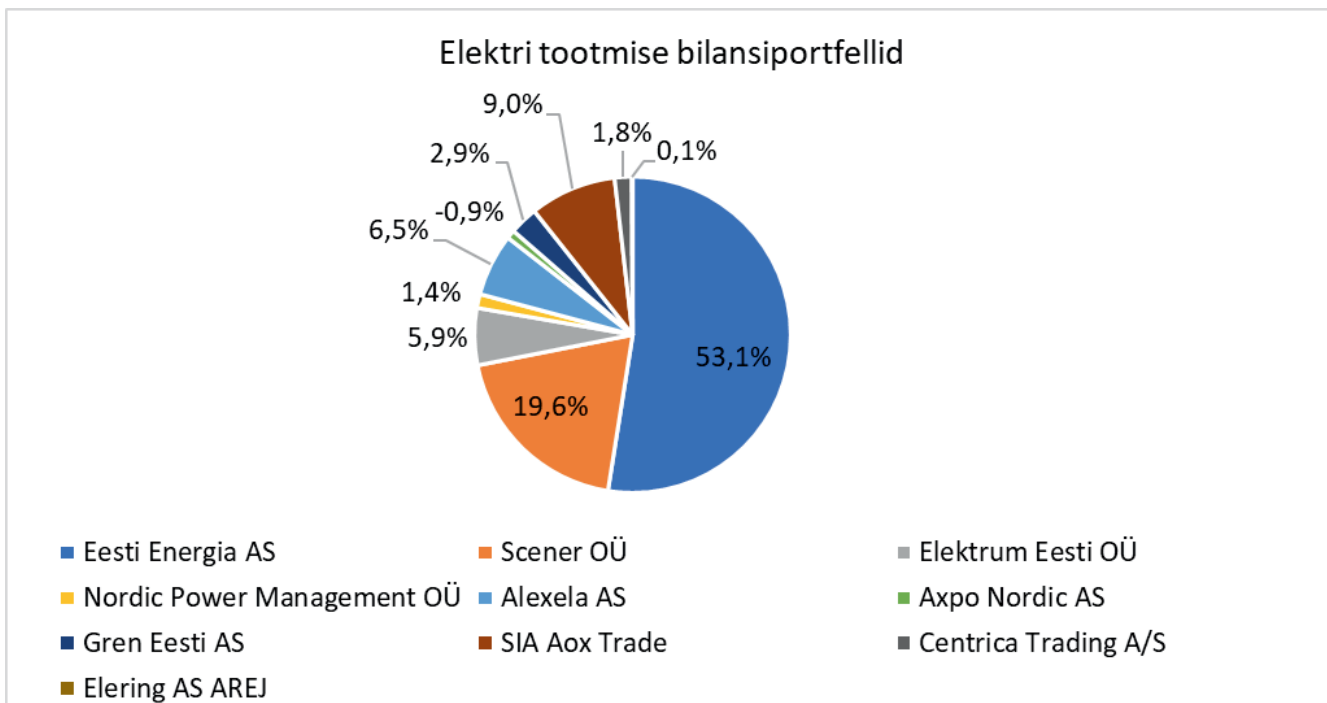
Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.06.-30.06.2024¹¹

¹⁰ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

¹¹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

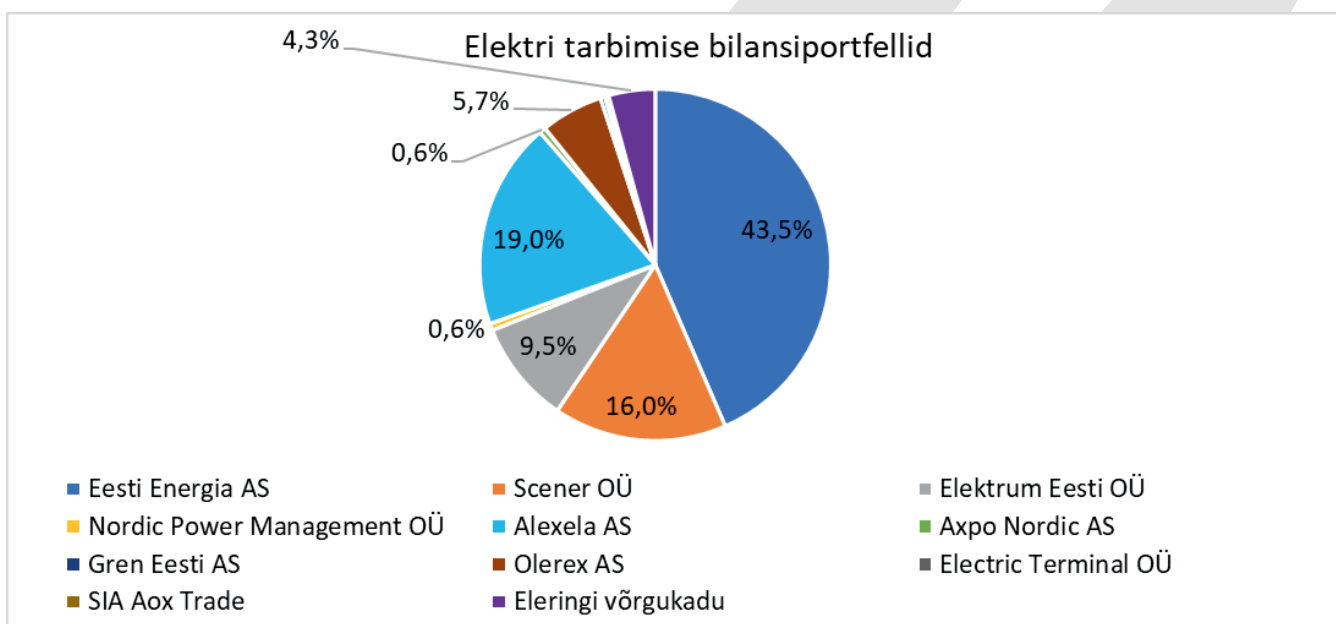
Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, juuni 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga juuni 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 53,1% ja Scener OÜ-le 19,6%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 27%).

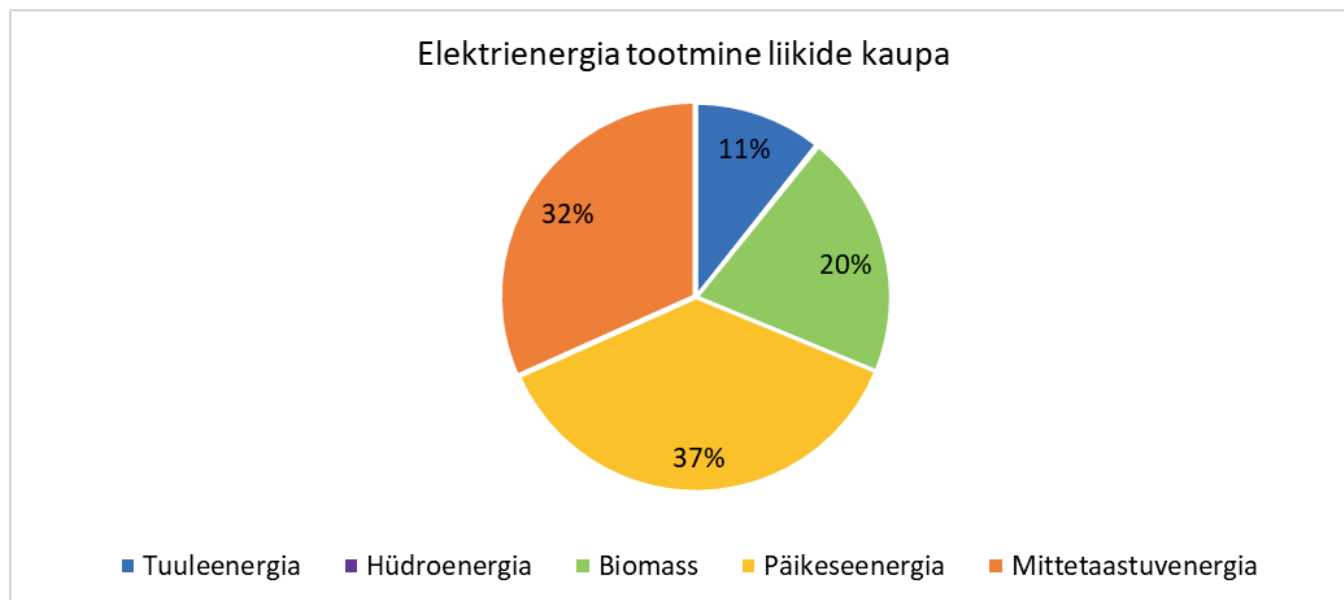
Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, juuni 2024¹³

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 juuni Eesti Energia AS-ile, vastavalt 43,5%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,5%, Scener OÜ vastavalt 15,7%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 9,4%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 11,5%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, juuni 2024¹⁴

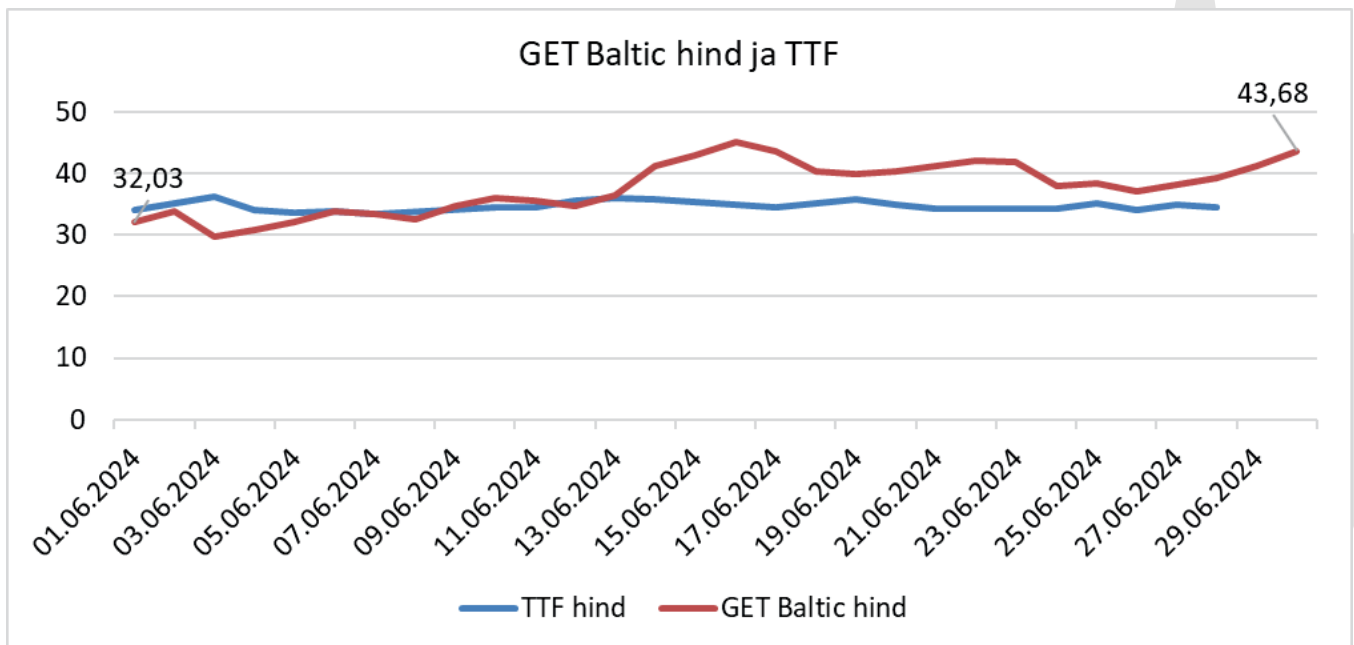
Jooniselt 9 nähtub, et juunis 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel päikeseenergia 37%, talle järgnesid mittetaastuenergia vastavalt 32%, biomass 20% ja tuuleenergia 11%. Hüdrolektrienergia osakaal oli minimaalne.

¹⁴ Allikas: <https://dashboard.elering.ee/et/balance/total?interval=hours&period= years&start=2022-1231T22:00:00.000Z&end=2023-12-31T21:59:59.999Z&show=table>

Gaasituru hinnad

Gaasituru hinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituru indeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahy kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta juuni keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 36,71 €/MWh, minimaalne 28,78 €/MWh ning maksimaalne 45,21 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta juuni 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus juunis 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli juuni vältel kerges tõusutrendis. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 32,03 €/MWh, kuid 31.05.2024 oli keskmine gaasi börsihind 43,68 €/MWh. Nii gaasi keskmine kui ka prognoositav börsihind on olnud kerges tõusutrendis ülemaailmsete, eelkõige lähis-idas toimuvate keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu. Samuti avaldab gaasihinnale mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumendid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 35,95 €/MWh kohta ning 2025. aasta V kvartalis prognoositakse MWh eest 37,48 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta augustiks prognoositakse TTF gaasihinnaks 31,30 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumendid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 22.07.2024 seisuga	36,16
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	35,95
I kvartal 2025	37,48
II kvartal 2025	35,31
Viimane hind (€)	36,41
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	31,30
Periood (kuu)	august 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaan. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	mai 2024	juuni 2024
Karksi GMJ ²²	0	31 470
Värskas GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	27	5
Balticconnector	1 902 547	1 632 369
Eksport Balticconnector kaudu	0	30 308
Eksport Karksi kaudu	1 719 050	1 517 314

* – väärtus on 0, sest pärast Ukraina sõja algust võeti vastu määrus,²³ mis keelab Eesti Vabariigil importida Venemaalt pärinevat gaasi

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X000000001393X003

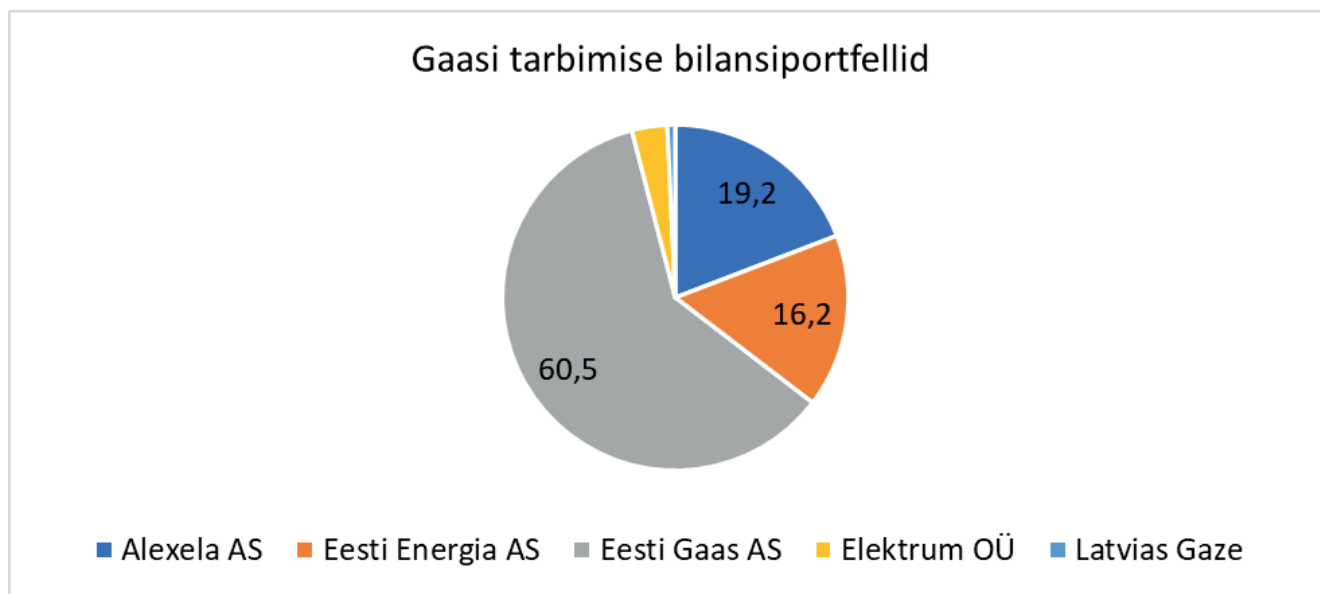
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

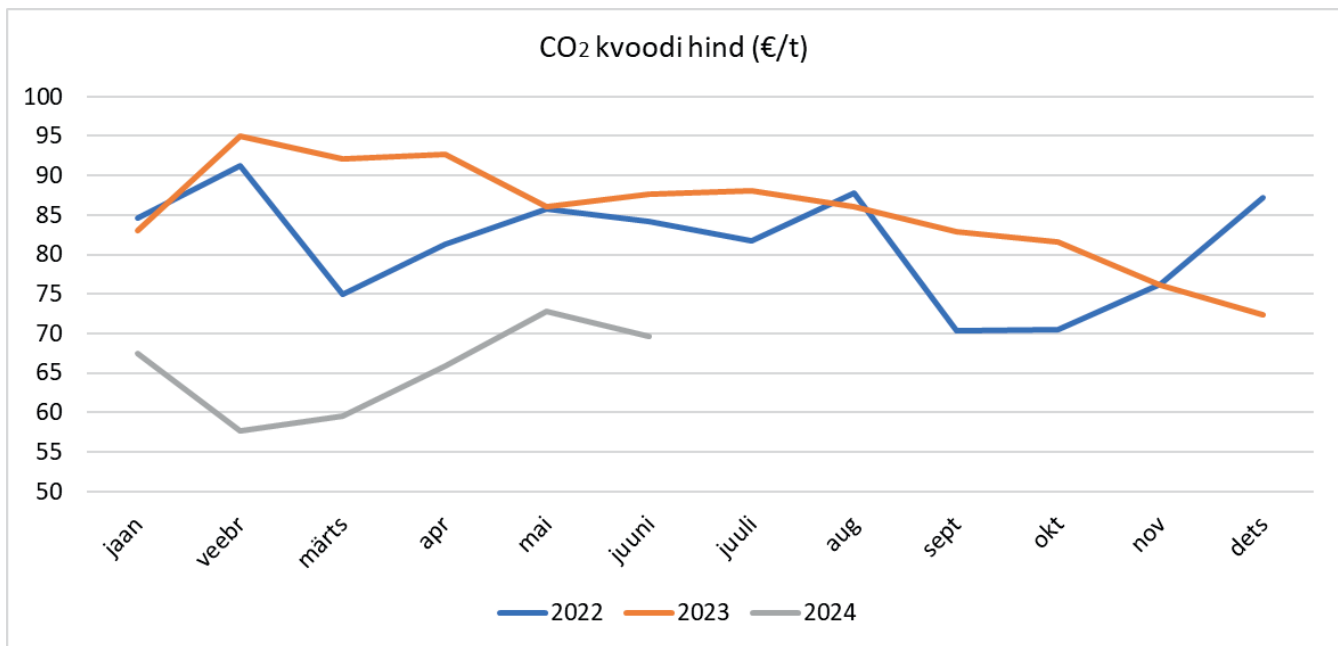

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (60,5%), Alexela AS (19,2%) ja Eesti Energia AS (16,2%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 4,05%.

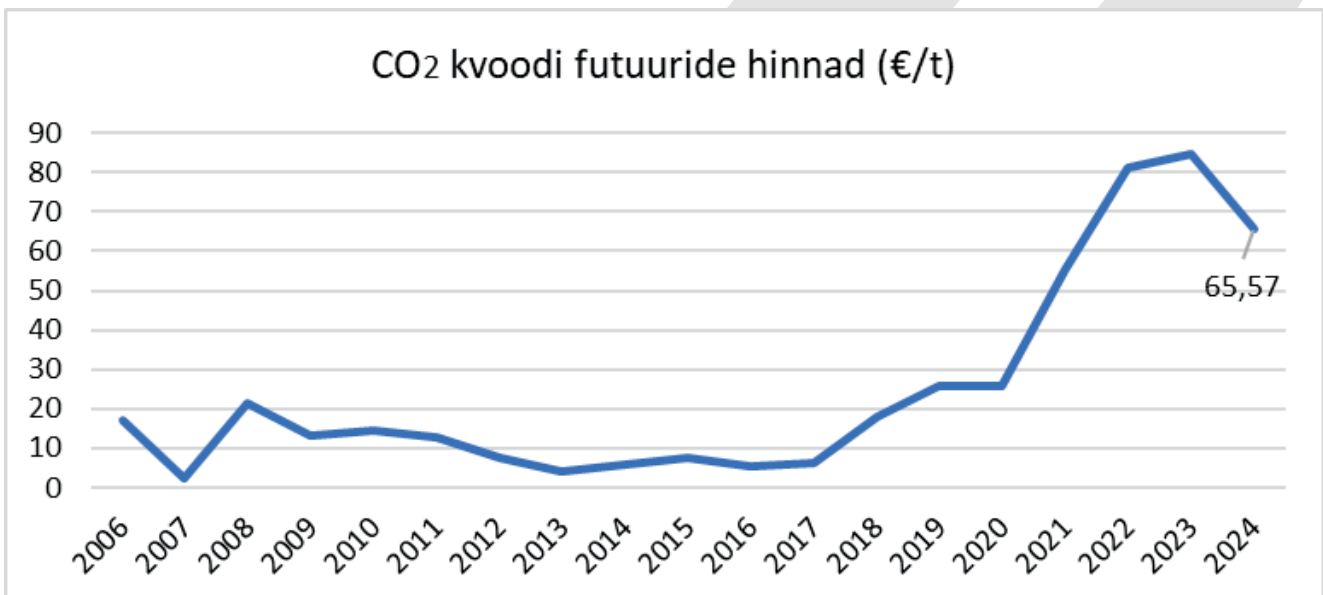
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂ eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimaneutraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂ futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta juuni seisuga oli CO₂ kvoodi futuuride keskmine hind 65,571 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja aprilli soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 22.07.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka universaalteenuse hinnaga seotud paketi. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	23,16	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 10,05 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 10,69 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	27,61	<ul style="list-style-type: none">• Ööpäeva hind 11,10 senti/kWh• Pakkuja marginaal 0,712 senti/kWh• Kuutasu 2,02€• Keskmine ühikuhind 12,74 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Fikseeritud pakett, katkestamistasuga	24,74	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,19 senti/kWh• Öö hind 9,65 senti/kWh• Keskmine 11,42 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 22.07.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett börsipakett, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu koos lõpptarbijale 23,16 €.

27 Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusest, taastuvenergia tasust, elektriaktsiisist ja käibemaksust.

28 GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaalile (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmärgise. Usaldusmärgisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

29 Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 22.07.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
Alexela AS	Börsihind	27,78	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,46 senti/kWhPrognoositud börsihind 4,83 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,29 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Muutuv hind	26,25	<ul style="list-style-type: none">Muutuv hind 5 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, 22.07.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant muutuva hinnaga pakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 26,25 €. Kõige kallim oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett, mille kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,50 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müügi marginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>